

The Halakhic Status of Yom Ha-Atzma'ut

Congregation Rinat Yisrael

כ"ז ניסן ה'תשפ"ג – 04.17.23

Shlomo Zuckier

Gemaras on Saying Hallel and Establishing New Yamim Tovim

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיז עמוד א

והלל זה מי אמרו? נביאים שביניהן תקנו להן לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן

2. רש"י מסכת פסחים דף קיז עמוד א

ועל כל צרה שלא תבא עליהם - לישנא מעליא הוא דנקט, כלומר שאם חס ושלום תבוא צרה עליהן ויושעו ממנה, אומרים אותו על גאולתן, כגון חנוכה.

3. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה. מאי דרוש? אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה, ממייתה לחיים לא כל שכן?!
אי הכי הלל נמי נימא! לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ, היכי אמרינן שירה? כדתינא: עד שלא נכנסו ישראל לארץ, הוכשרו כל ארצות לומר שירה; משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתא זו הלילא. רבא אמר: בשלמא התם – הללו עבדי ה', ולא עבדי פרעה; אלא הכא – הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש?! אכתי עבדי אחשורוש אנן

4. רש"י מסכת מגילה דף יד עמוד א

חוץ ממקרא מגילה – ואם תאמר נר חנוכה, כבר פסקו הנביאים; אבל בימי מרדכי היו חגי זכריה ומלאכי

5. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יח עמוד ב

איתמר, רב ורבי חנינא אמרי: בטלה מגילת תענית, רבי יוחנן וריב"ל אמרי: לא בטלה מגילת תענית...
מותיב רב אחא בר הונא: בתלתא בתשרי בטילת אדכרתא מן שטרייא; שגזרה מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פיהם, וכשגברה מלכות חשמונאי ונצחום התקינן שיהו מזכירין שם שמים אפילו בשטרות, וכך היו כותבים – 'בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל עליון'. וכששמעו חכמים בדבר, אמרו: למחר זה פורע את חובו ונמצא שטר מוטל באשפה, וביטלום; ואותו היום עשאוהו יום טוב. ואי סלקא דעתך בטלה מגילת תענית, קמייתא בטול אחרניתא מוסיפין?! הכא במאי עסקינן – בזמן שבית המקדש קיים

Geonim, Rishonim, & Aharonim on Saying Hallel & Establishing Yamim Tovim

6. שאילתות דרב אחאי פרשת ושלח שאילתא כו

שאילתא דמחייבין דבית ישראל לאודווי ולשבוחי קמי שמיא בעידנ' דמתרחיש להו ניסא דכתיב הללו את יי' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו

7. הנצי"ב, פירוש "העמק שאלה לשאלות", שאילתא כ"ו

דמחייבין בית ישראל לאודווי ולשבוחי קמי שמיא בעידנא דמתרחיש להו ניסא, דכתיב הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים. אטו משום דגבר עלינו חסדו, הללו את ה' כל גוים? אלא הכי קאמר הללו את ה' כל גוים מה דעביד עמכון, וכל שכן אנן דגבר עלינו חסדו

8. פירוש תלמידי ר' יונה ברכות דף ז עמוד ב – דף ח עמוד א (באלפס)

ורבינו יעקב ז"ל אומר... שעיקר ההלל נתקן על כל צרה וצרה שלא תבא על הצבור, שבשעה שהיה לכל ישראל צרה והיה הקדוש ברוך הוא עושה עמהם נס, היו עושים יום טוב והיו אומרים הלל והיו חייבין לברך על קריאתו אף על פי שלא היו גומרים אותו. ועיקר התקנה לא היתה אלא בנס שנעשה לכל ישראל... אבל בנס שנעשה ליחיד לא התקינן לומר הלל... ואפילו צבור נקראין יחיד, דכל היכא דלא הוו בכנופיה דכל ישראל, יחיד מיקרו.

9. רמב"ן דברים פרק ד פסוק ב

(ב) לא תוסיפו - כגון חמש פרשיות בתפילין חמשה מינין בלולב חמש ציציות, וכן לא תגרעו, לשון רש"י... ולפי דעתי אפילו בדא לעשות מצוה בפני עצמה כגון שעשה חג בחדש שבדא מלבו כירבעם (מ"א יב לג), עובר בלאו. וכך אמרו

(מגילה יד א) לענין מקרא מגלה, מאה ושמונים נביאים עמדו להם לישראל ולא פחתו ולא הוסיפו על מה שכתוב בתורה אפילו אות אחת חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש וכו'. ובירושלמי (מגילה פ"א ה"ה) שמונים וחמשה זקנים ומהם כמה נביאים היו מצטערים על הדבר, אמרו כתוב אלה המצות אשר צוה ה' את משה, אלו המצות שנצטוו מפי משה, כך אמר לנו משה ואין נביא אחר עתיד לחדש דבר לכם, ומרדכי ואסתר רוצים לחדש לנו דבר, לא זזו משם נושאין ונותנין בדבר עד שהאיר הקדוש ברוך הוא עיניהם וכו'. הרי שהיתה המצוה הזו אסורה להם, א"כ היא בכלל לא תוסיף עליו...

10. שר'ת "חיים שאל" (החיד"א) חלק ב' סימן י"א

שאלה: עיר אחד שנעשה לישראל נס אחד שניצולו מצרתם ותקנו שיתענו עשרה יחידים ובלילה יאמרו כל הקהל הלל גמור אחר י"ח, וכן ביום אחר חזרת עמידה, ונשאלתי מגדולי הק"ק אי שפיר למעבד הכי תשובה:....ואני אענה כי הנה אמרינן בפסחים דף ק"ו ע"א הלל זה מי אמרו, נביאים שביניהם תקנו להם לישראל שיהיו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבוא עליהם, ולכשנגאלים אומרים אותו על גאולתן. וכפי זה היה נראה דשפיר נאה לתקן לומר הלל כשנעשה נס לקהל ישראל בעירם ונביאים הראשונים כך תקנו... אמנם לבי מהסס טובא, שלא ראיתי להרי"ף והרמב"ם והרא"ש שכתבו זה שיש לומר הלל כשהציבור נושעים מצרתם, ואם הדברים כפשטם היה להם ללמדנו דין זה... ועלה על לבי לומר דאפשר דסברי הרי"ף והרמב"ם והרא"ש דתקנת נביאים הייתה כשנעשה הנס לכל ישראל דווקא. והכי דייקי דברי רש"י שפירש שם ומוכח מדבריו דהתקנה לא הייתה אלא על תשועת כל ישראל מן צרתם. ומשום הכי כתב כגון חנוכה... (ומסקנתו): שאם ירצו לומר הלל יאמרוהו שלא על סדר התפילה ובלא ברכה.

11. שר'ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רלג

אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו אכשיר דרי ומרחק יבואו ידרושו את ה' בעה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהלולא דרשב"י ז"ל ואם כי כל כוונתם לשי"ש = לשם שמים = שכרם רב בלי ספק ע"ד ודיגולו ודליקו נרות עלי אהבה... ומנהג מצר' ביום כ"ג אדר שלפע"ד דאמר' הוא מהאי ק"ו משעבוד לחירות אמרינן שירה ממיתה לחיים לא כ"ש אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום ורמז ורמיזה רק מניעת הספד ותענית מנהגא הוא וטעמי' גופא לא ידענא... וכבר הארכת יתר מדי ולסיים בנחמה אומר מ"ש לעיל דקביעת יום מועד ביום עשיית נס הוא ק"ו דאורייתא ולפע"ד לפ"ז יום פורים וימי חנוכה דאורייתא הם אך מה לעשות בהם אם לשלוח מנות או להדליק נר' או לעשות זכר אחר זהו דרבנן והעובר ואינו עושה שום זכר לימי חנוכה ופורים עובר על מ"ע = מצות עשה = דאורייתא אך העושה שום זכר יהי' מה שיהי' עכ"פ ביום א' מימי חנוכה ואפי' לא הדליק נרות ולא שלח מנות בפורים וכדומה אינו אלא עבריין דרבנן ואפשר קריאת הלל ומגילה הוה ק"ו דאו' לומר שירה כמו שצויה בפסח לספר י"מ = יציאת מצרים = בפה ה"נ ממות לחיים חייב לומר שירה בפה דוקא וא"כ הי' יוצדק קצת דברי בה"ג שהאריכו בו רמב"ם ורמב"ן בשערים דס' המצות אלא עכ"פ לא הי' לו למנותו מ"ע בפ"ע כיון שהוא כלול בכלל ספור י"מ וכימי צאתנו ממצרים יראנו נפלאות ונזכה לישועת הנבאות בב"א = במהרה בימינו אמן=...

12. שר'ת חתם סופר חלק א (אר"ח) סימן קצא

אי יכולין ציבור או יחיד לקבוע עליהם יום טוב לעצמם על נס שנעשה להם. הנה הדבר נובע מתשובת מהר"ם אלשקר סי' מ"ט והעלה שחייבים לקיים עליהם. ואפילו מי שעוקר דירתו חייב לקיים היום ההוא. ומייתי ראייה מרי אליעזר בר צדוק שהיה מבני סנאב בן בנימין וקיים יום טוב קרבן עצים אפילו לאחר החורבן ולאחר ששינו מקומם (עירובין מא ע"א)... והרי קמן כי יש כח ביד הקהל לתקן עליהם ועל הנלווה עמהם ולא יעבור, וכן נוהגין כמה קהלות ישראל ומגדולי יחידיהם שעושים כן ביום שאירע להם נס... מיהו נראה דהיינו דוקא ממיתה לחיים דומיא דמרדכי ואסתר, אבל בפדות משארי צרות לא. דהרי אמרו חז"ל (מגילה י"ד ע"א) במרדכי ואסתר: "מאי דרוש? קל וחומר - מעבדות לחירות אומרים שירה, ממיתה לחיים לא כל שכן?". ואם כן כל זמן שאנו בגלות וליכא פדיון מעבדות לחירות כל שאין ההצלה ממיתה לחיים ממש, הבו דלא לוסף לקבוע יום טוב.

13. שר'ת חתם סופר, אר"ח, חלק א' נ"א

דווקא הלל שקורין בכל יו"ט ויום גאולה שתיקנו לומר לכשיגאלו כדאיתא בפסחים (ק"ז ז.), בהאי אמרינן 'מזרח שמש עד מבואו' ולא בלילה כי כך תיקנו, אבל בליל פסח שהיא שעת הנס ממש על זה נאמר "השיר יהיה לכם כליל התקדש החג" ועיין היטב לשון רש"י פסחים (צ"ה:): ע"ש, א"כ לפ"ז מכל שכן וקל וחומר העולה מן הים וכיוצא בזה שהוא שעת ניסא ממש, פשיטא שיאמר אפילו בלילה

Establishing Yom Ha-Atzma'ut as a Yom Tov and/or Saying Hallel

14. הרב משולם ראטה, שר'ת קול מבשר, חלק א סימן כא, "בענין אם לומר הלל ושהחיינו ביום העצמאות"

ב"ה. כ"ד אדר תשי"ב, ירושלים ת"ו. לכבוד יד"נ (ידיד נפשי) הרב הגאון המהולל רב פעלים מו"ה (מורנו הרב) יהודה לייב מימון שליט"א.

הנני להשיב בזה לכבוד תורתו על מכתבו היקר בדבר השאלה אודות ברכת שהחיינו ביום העצמאות, היינו ביום שהוכרזה תקומת מדינת ישראל... החת"ס או"ח סי' קצ"א כתב שכך נוהגין כמה קהלות ישראל ומגדולי יחידיהם... ועיין בחת"ס או"ח סי' קס"ג בסופו שכתב דשפיר מצי ציבור או יחיד לקבוע יום מועד לעצמם ביום שנעשה להם נס, ומצוה

נמי עבדי. וממילא פשיטא בנידון דידן הנוגע לציבור של כלל ישראל, (א) ויש כאן פדיון מעבדות לחירות שנגאלנו משיעבוד מלכויות ונעשינו בני חורין והשגנו עצמאות ממלכתית, וגם הצלה ממיטה לחיים שניצלנו מידי אויבנו שעמדו עלינו לכלותנו, בודאי חובה עלינו לקבוע יום טוב. ויפה כיוונו המנהיגים שקבעו את היום הזה דווקא, אשר בו היה עיקר הנס שיצאנו מעבדות לחירות ע"י הכרזת העצמאות, ואלמלא נעשית ההכרזה באותו היום והיתה נדחית ליום אחר אז היינו מאחרים את המועד ולא היינו משיגים את ההכרה וההסכמה של המעצמות הגדולות שבאומות העולם, כידוע. (ב) ונס זה משך אחריו גם את הנס השני של ההצלה ממות לחיים הן במלחמתם נגד הערבים בארץ ישראל, והן הצלת יהודי הגולה מיד אויביהם במקומות מגוריהם שעלו לארץ ישראל. (ג) ובא על ידי כך הנס השלישי של קיבוץ גלויות.

15. הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל, אורות ישראל ו:ז

מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחוקק בהויתה תוכן האידיאלי היותר עליון... זו היא באמת היותר עליונה בסולם האושר. ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לביאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול.

16. הרב צבי יהודה קוק, "מזמור י"ט למדינת ישראל", לנתיבות ישראל ח"ב עמ' קנו-קס

לפני י"ט שנה, באותו לילה מפורסם, בהגיע ארצה החלטתם החיובית של מושלי אומות העולם לתקומת מדינת ישראל, כשכל העם נהר לחוצות לחוג ברבים את רגשי שמחתו לא יכולתי לצאת ולהצטרף לשמחה. ישבתי בדד ואדום כי נטל עלי. באותן שעות ראשונות לא יכולתי להשלים עם הנעשה, עם אותה בשורה נוראה, כי אכן נתקיים: "ואת ארצי חילקו" (יואל ד, ב). כן, איפה חברון שלנו, האנחנו שוכחים את זה? והיכן שכם שלנו, ויריחו שלנו, איה - הנשכח? וכל עבר הירדן - שלם הוא, כל רגב ורגב כל ד' אמות, כל חבל ארץ וכברת אדמה השייכים לארץ ה', הבידינו לוותר אפילו על מילימטר אחד מהן? באותו מצב, מזועזע בכל גופי, פצוע כולי וחתוך לגזרים, לא יכולתי אז לשמוח... למחרת בא אל ביתנו איש ברית קדשנו, הגאון רבי יעקב משה חרל"פ זכר צדיק לברכה... מזועזעים ישבנו ודמומים. לבסוף התאוששנו ואמרנו שנינו כאחד: "מאת ה' היתה זאת, היא נפלאות בעינינו" (תהילים קיח, כג)... זה י"ט שנה ועד עתה ישנה התפתחות. יום ליום יביע אומר, זוכים אנו לחזות בנפלאות ה' ובסודותיו - בבנין, בחקלאות, במדיניות, בבטחון, בגשמיות וברוחניות...

17. הרב עובדיה יוסף, שר"ת יביע אומר חלק ו - אר"ח סימן מא

עמדתי ואתבונן אם יש לומר הלל בברכה ביום ה' באייר, שהוקבע ליום חג העצמאות של מדינת ישראל בארץ ישראל, או לא? ... לא קבעו חז"ל לומר הלל על גאולתם של ישראל אלא אם כן היו כל ישראל באותה צרה ונושעו ממנה, אבל צבור או אפילו מדינה שלמה של ישראל שנגאלו מצרתם, אינם רשאים לקבוע הלל בברכות, אבל נכון לומר הלל בלא ברכה... ומעתה נראה שהואיל והנסים שנעשו לנו במלחמת הקוממיות שהצילנו השי"ת מידי אויבנו ושונאינו שזממו להכחידנו, וה' הפר עצתם, כי גבר עלינו חסדו, כיון שלא היה הנס לכל ישראל, אפשר שנכון לומר הלל, אבל בלי ברכה... הן אמנם רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה "אתחלתא דגאולה", וכעין מה שכתוב בירושלמי (ברכות א, א): ר' ח"א ור' שמעון בן חלפתא היו מהלכין וראו איילת השחר שהיה בוקע אורה. אמר לו ר' חייא לר' שמעון בן חלפתא: רבי, כך היא גאולתן של ישראל, בתחלה קימעא קימעא, כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא? "כי אשב בחשך, ה' אור לי" (מיכה ז, ח). ובמגילה (ז ע"ב): "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא". והגאון ר' מנחם כשר (שליט"א) בספרו התקופה הגדולה (עמודים שעד-שעה) הביא כרוז בשם "דעת תורה", שחתומים עליו כמעט כל גדולי הדור, וקוראים את הקמת מדינת ישראל בשם "אתחלתא דגאולה". מכל מקום הואיל ועדיין רב הדרך לפנינו כדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, הן מבחינה מדינית וצבאית, והן מבחינה מוסרית ורוחנית, לפיכך אין לחייב לגמור ההלל בברכה...

(1) הרי מנהיגי צבאות ערב, למרות התבוסות והמפללות שנחלו, עודם מאיימים השכם והערב לצאת למלחמה נגדנו, ומנפנים בחרבותיהם ובקשתותיהם, חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה, אני שלום וכי אדבר המה למלחמה. וכמה מדינות נאורות שהיו נחשבות כידידותיות לישראל, פנו עורף ולא פנים במלחמות שעברו עלינו, מלחמת הקוממיות, מבצע קדש, מלחמת ששת הימים, מלחמת ההתשה, והאחרון הכביד מלחמת יום הכפורים, לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז. ועודנו תכלינה עינינו אל ישועת ישראל האמתית ע"י צור ישראל וגואלו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלינו, לולא ה' שהיה לנו אזי חיים בלעוננו.

(2) ומבחינה רוחנית, אשר ירוד ירדנו אלף מעלות אחורנית, ועדים אנו להתדרדרות מוסרית מדהימה, המתירנות גוברת וההתפרקות משתוללת בראש כל חוצות, חוסר צניעות, בגדי פריצות, ספרי פורנוגרפיה, וסרטי קולנוע מבישים, חילולי שבת בפרהסיא, פתיחת איטליזי טריפה בממדים מבהילים, ועוד כהנה וכהנה, ועל הכל שמאות אלפי ישראל, מתחנכים במוסדות חינוך לא-דתיים, ולומדים שם להתנכר לכל קדשי ישראל, ולפנות עורף לצור מחצבתם, ולהיות ככל הגוים בית ישראל, עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות בורות נשברים אשר לא יכילו המים, ונתקיימה נבואת ישעיהו: "ירהבו הנער בזקן! הנקלה בנכבד" (ישעיהו ג, ה)... ומסיבות אלה הרבה משלומי אמוני ישראל אשר רואים שעדיין שכינתא בגלותא, נוהגים שלא לומר הלל בכלל ביום העצמאות, וטעמם ונימוקם עמם לרוב יגונם וצערם על מצבינו הרוחני אשר אנו נתונים בו כיום, ואין לזה כל דמיון לנס חנוכה שכל העם הכירו וידעו בהשגחת השי"ת עליהם, וכולם היו עובדי ה' באמת ובתמים. ... ולא אכחד כי באמת עם כל הצללים הנ"ל, ישנם אורות גדולים שאין לנו להתעלם מהם, כי מדינת ישראל כיום היא מרכז התורה בעולם כולו, ורבות בחורי חמד מטובי בנינו היקרים עוסקים בתורה יומם ולילה

בישיבות הקדושות, והתורה מחזרת על אכסניא שלה, שאין לך תורה כתורת ארץ ישראל, ובירושלמי (נדרים ו, ח): "אמר הקב"ה, חביבה עלי כת קטנה שעוסקת בתורה בארץ ישראל, מסנהדרין גדולה שבחוץ לארץ". ורבבות משלומי אמוני ישראל מחנכים את בניהם ובנותיהם ע"פ תורתנו הקדושה, כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברכ' ה', וכאמור: "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא). ואף אצל המון העם אנו מוצאים אִזֵּן קשבת שוקקה וכמהה לשמוע תורה ודעת מפי גדולי ישראל, כחזונו הנפלא של עמוס (ח, יא): "הנה ימים באים נאם ה' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'". ואנו תפלה שהשי"ת יערה עלינו רוח ממרום, וידעו תועי רוח בינה, ונשוב כולנו בתשובה שלמה. ועל כל פנים הואיל וכאן נמצא וכאן היה רק התחלה טובה, משום הכי אין חיוב לומר הלל בברכה.

18. ר' אליעזר מלמד, פנינה הלכה, ספר זמנים פ"ד – יום העצמאות ויום ירושלים וימי הזיכרון, ה"ז – האם לומר הלל בברכה

יש אומרים כי אף שיש להודות לה' ביום העצמאות, מכל מקום אין לומר בו הלל עם ברכה. והזכירו חמשה טעמים עיקריים בדבריהם: א) לפי דעת החיד"א על פי כמה ראשונים, הלל עם ברכה אפשר לומר רק כאשר נעשה נס לכל ישראל, ובארץ ישראל ביום העצמאות היו רק מקצת ישראל. ב) יש להודות רק על הצלה שלימה, ועדיין אנחנו מאוימים על ידי אויבינו מסביב. ג) מפני המצב הרוחני של ראשי המדינה ורבים מאזרחיה. ד) מפני שיש לחוש לדעה הסוברת שאין לומר הלל אלא כאשר נעשה נס גלוי כדוגמת נס פך השמן, ובהקמת המדינה הנס היה טבעי. ה) יש ספק אם יום ההודאה צריך להיקבע דווקא ביום העצמאות או ביום סיום מלחמת השחרור או ביום החלטת האו"ם על הקמת המדינה שהוא י"ז בכסלו (כ"ט בנובמבר).

19. ר' יחזקאל לוונשטיין, אור יחזקאל ח"ג ד' קיח

וברצוני לעורר כי הנה היום היה יום העצמאות, ומה הוא מהותו של יום העצמאות. יום של עבודה זרה, יום שבו מראים הכל כוחי עוצם ידי.

Saying Shehechyanu and/or Al Ha-Nisim

20. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים פרק י

תניא: אין אומרים זמן אלא בשלוש רגלים בלבד... תני: כל שכתב 'מקרא קודש' צריך להזכיר בו זמן. א"ר תנחומא: ויאות, מי שראה תאנה בכורה שמא אינו צריך להזכיר זמן? הרי ראש השנה ויום הכיפורים

21. בית הבחירה (מאירי) מסכת שבת דף כג עמוד א

מי שאין לו להדליק, ואינו במקום שיהא אפשר לו לראות, יש אומרים שמברך לעצמו שעשה נסים ושהיינו בלילה ראשונה, ושעשה נסים בכל הלילות, והדברים נראין

22. הרב עובדיה הדאיה, שר"ת ישכיל עבדי, חלק ח', השמטות, סי' ד'

והנה זה נאמר בשאלת צרכי ציבור, דאפילו בדרך שאלת צרכי מותר, והדברים קל וחומר: אם ההוספה בג' אחרונות לא בתורת שאלת צרכים, אלא בדרך הודאה, דהיא כעין הנוסח של הברכה, שמודה על קבלת הפרס, שיכולים להוסיף כמו שמוסיפים על הנסים בחנוכה ופורים

American Issues and Posekim

23. Gil Student, "Technology, Halakhic Change and Yom Ha'-Atzma'ut," Torah Musings, May 8, 2011, accessible at <https://www.torahmusings.com/2011/05/technology-halakhic-change-and-yom-ha-atzmaut/>

R. [Dr. Aaron] Levine was also a Religious Zionist and the synagogue over which he presided thanked God annually for returning Jewish sovereignty to Israel by reciting Hallel on Yom Ha-Atzma'ut. While the holiday was initially established in 1949 on the fifth of Iyar, its date was slightly modified in subsequent years. In 1950, when the date fell on Shabbos, the holiday was moved forward to Sunday in order to avoid desecration of Shabbos in the festivities. Later experiences led to more details of changes in the date, with the latest going into effect in 2004 moving the date from Monday to Tuesday...

In America, where the celebrations can be more easily controlled to avoid the desecration of Shabbos, many authorities did not recognize the change of date, among them R. Ahron Soloveichik and R. Hershel Schachter. They insisted that people recite Hallel on the fifth of Iyar — the day of the miracle of the declaration of the State of Israel — regardless of when Israelis celebrate the day. R. Aaron Levine's son, R. Efraim Levine, told me that his father had to change his position on this question over time.

Initially, R. Levine followed R. Soloveichik's ruling on this subject and instructed his congregants to always recite Hallel on the fifth of Iyar. However, the internet forced him to change his position. If I understand correctly from our brief conversation, R. Levine's reasoning was that, in the past, Yom Ha-Atzma'ut celebrations were local, taking place in synagogues and schools with perhaps some articles in the Jewish newspaper. It was easy for a community to determine its own date to celebrate.

24. ר' צבי שכטר, נפש הרב, ד' צד-צו

25. Aaron Adler, "Hallel on Yom HaAtzmaut: The Rav's Official Position, Hamizrachi, April 2020, p. 20

the RCA. One question, dated in the early 1950's, sought the Rav's opinion regarding the reaction and proper procedures of the RCA towards Israel's Independence Day. Specifically, should *Hallel* be recited or not? The Rav's extremely brief four-Hebrew-word response was: "They said and they said" (הם אמרו והם אמרו).

In conversation, I asked the Rav what he meant by using this Talmudic phrase.⁵ The Rav responded that he had nothing to do with the establishment of Israel's Independence Day. It was the Chief Rabbinate of Israel that instituted the saying of *Hallel* that day. Therefore, הם אמרו – they said there should be a holiday, so הם אמרו – they have the authority to say what should be done or said on that day. The Rav explained that this was not a private *halachic* inquiry, but rather one of public nature. As a question as such emanated from Israel, the Chief Rabbinate must serve as the resident Rabbinic authority (מרא דאתרא) in this case.⁶

זכורני שרבנו הזכיר (וכמדומה לי שהי' בשעת הרצאת דרשתו קול דודי דופק), בתורת מאמר המוסגר, ששמע שיש רבנים בא"י המתירים נשואין ותספורת ביום העצמאות, ולא היה ניחא ליה מזה, וטען, איזה צורך יש כאן לבטל המנהג הנהוג אצלנו מדורי דורות לנקוט במקצת אבלות בימי הספירה. והסביר שלפני כל יו"ט שיש בו ענין של שמחה, מנהגנו לערוך – בתורת הכנה והקדמה להיו"ט – יום חשבון הנפש, בכדי שתהיה שמחת היו"ט בפרספקטיבה נכונה. (עי' ריש סי' איוב, ותוסי' קדושין (פא.), וטור או"ח סי' תצ"ב.) ולכן נהגו להתענות בערב ר"ה. ואף שכיום הרבה אינם מתענים, אך מכל מקום אומרים אז סליחות לרוב, בתורת הכנה לר"ה. וכן קודם סוכות באה התענית של יו"ה"כ. ובערב פורים באה תענית אסתר.⁴⁰ ובערב פסח יש תענית בכורות. ובתורת הכנה לחג השבועות באה האבלות דימי הספירה,⁴¹ ואיננו רואה צורך לבטל מנהג זה בכדי לחגוג את יום העצמאות. [דרשת רבנו זו היתה הרבה שנים קודם כיבוש ירושלים.]

ועל אלה החוגגים את יום העצמאות בקריאת הפטורה (אפילו שלא בכרכות) ובאמירת פסד"ז דשבת ויו"ט, ובאמירת קטעים מקבלת

שבת (וכהקדמה לתפילת ערבית דיום העצמאות) היה רבנו מקפיד, וטען שלתקן ולחדש מנהג צריכים להבין את יסודות ההלכה, בכדי שיהיה בהמנהג קיום של איזו מצווה או איזו שיטה,⁴² כי אצלנו כמעט שאין טקסים (צערעמוניס בלע"ז),⁴³ אצלנו יש מצוות וקיומים וחובים. וענין קבלת שבת הנהוגה אצלנו הוא בתורת קיום של מצות כיבוד שזכרה בדברי קבלה,⁴⁴ כי לפי הגדרת הגר"א (בביאורו לאו"ח סי' תקכ"ט סק"ה) גדר ענין כיבוד היינו – כל ההכנות שעושים מבעו"י לכבוד שבת, וגדר עונג היינו – מה שנהנים ומתענגים ביום השבת גופו. ועי' רמב"ם (פ"ל מהל' שבת ה"ב) שחלק ממצות כיבוד היינו, שישב בכבוד ראש (בע"ש) ומיחל להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת המלך, וחכמים הראשונים היו מקבצים תלמידיהם בע"ש, ומתעטפים ואומרים, בוא ונצא לקראת שבת המלך. וענין זה פשיטא שלא שייך ביום העצמאות, דאפילו בחולו של מועד ליכא מצות כיבוד ועונג [עי' תשו' רעק"א סי' א' ובהשמטות] וכ"ש בחנוכה ובפורים.⁴⁵

וכ"ש דכ"ש ביום העצמאות. וסתם להנהיג טכס בעלמא אשר אין בו שום קיום הלכתי, אין זה מן הנכון מפני שאין לזה שום משמעות. ואפילו בדבר אמירת הלל שלם ביום העצמאות או ביום ירושלים ואפילו בלא ברכה, היה רבנו [בשנותיו האחרונות] מהסס, עפ"י דברי הגמ' שבת (ק"ח:) דכל האומר הלל בכל יום, הרי"ז מחרף ומגדף, ובאותם הימים שנהגו לומר הלל ואיננו מדינא (כר"ח וחושמ"פ לשי' הרמב"ם), דקדקו לדלג בדוקא, בכדי שלא לעבור אהך איסורא. ואף כאן, עפ"י פשוטו אין כאן חובת הלל מדינא, ועל כן מן הנכון שאף אלו שרוצים לומר את ההלל ידלגו בו, ורק יאמרו חציההלל, ולא הלל שלם.

דעת תורה

דבר רבני ישראל אל עם ד' בציון!

נודה לד' על שזכינו ברוב רחמיו וחסדיו לראות את הניצנים הראשונים של האתחלתא דנאולה, עם הקמתה של מדינת ישראל.

מאת ה' היתה זאת להראות לנו כי הגיעה שעת רצון המחייבת אותנו לבוא לעזרת ד' בגבורים, כדי שארצנו ומדינתנו תיבנה ותכונן על טהרת הקודש.

תורת ישראל חוקתיה ומשפטיה שניתנו לנו בסיני, הם שעמדו לנו בגלותנו והם שיעמדו לנו לקיים את מדינתנו והתמדתה. ומחובתנו על כן לשמור עליהם ביתר שאת בהליכות חיינו בארצנו הקדושה.

"החזית הדתית המאוחדת" שהוקמה על ידי המפלגות הדתיות היא מצוות עשה

שהזמן גרמא, שבתוכה ומסביבה מצווים להתלכד ולהתאחד כל בני ישראל המאמינים בתורת ה' והולכים בדרכיה. למען נוכל להשפיע מרוח התורה ומצוותיה בתוך האסיפה המכוננת שתקבע את אורח חיינו לעתיד. להגביר בה את אור התורה והקדושה ולגרש מתוך ארצנו את החושך והאפילה של תורות נכר שפרצו לתוכנו.

חזית זו, אם כחה יהיה יפה, הבוחרים בה יהיו מרובים ונבחריה - רבים, היא תשמש ערובה להצלחת מלחמתנו באספה המכוננת, על שמירת הדמות והצביון הפומבי של מדינת ישראל שיהיו מוארים באורה של התורה. רק ברבות מספר הבוחרים ויגדל מספר הצירים - לנו הערובה שהשבת, הכשרות וחיי אישות בישראל, יהיו לפי רוח התורה. רק אם כולנו ניתן יד לחזית זו, הבטחון שחיי החברה, המשפט והמדינה, גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחבירו, לעמו ולארצו - יהיו מושגים על משפט, האמת, הצדק והיושר שבתורת ישראל המבטיחים שלום על ישראל.

הננו פונים בזה לכל הנאמנים לדבר ה' ותורתו:

אל ימצאו בתוכנו, לא פורשים ומתבדלים, ולא מחרפים ועומדים מן הצד.

אל נמצא בתוכנו נותנים יד למתבדלים ולפורשים.

כולנו יחד נעשה למען הבטיח שכל איש מישראל יתן ידו ל"חזית הדתית המאוחדת".

יהיה כל אחד עושה ומעשה למען הרשימה של החזית הדתית המאוחדת הוא וביתו. הוא, ידידו ומכרו - כולכם התעוררו ותעוררו אחרים להרבות בוחרים ברשימה "החזית הדתית המאוחדת" ולהגדיל מספר הצירים של רשימה זו באסיפה המכוננת, וזכה להשכנת שכניה ד' במדינת ישראל ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

הבו חיל ל"חזית הדתית המאוחדת" ויד ד' תהי רוממה!

הרב הראשי ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג

הרב הראשי ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל.

רבני ירושלים

הרב צבי פטח פרנק,	הרב מ.ז. חסיד	הרב שלמה יוסף זווין
אב"ד	הרב זלמן טורוצקין,	הרב אברהם דוד רוזנטאל
הרב יעקב משה חר"ל"ם,	ירושלים	הרב שרגא פייבל פרנק
ר"מ ישיבת מרכז הרב	הרב יצחק יעקב וסטמולג	רב שבתי ברושטיין
הרב יחזקאל טרנא,	הרב יעקב עדס	הרב מרדכי גימפל בארג
ר"מ ישיבת חברון	הרב יצחק אריאלי	הרב יצחק רוזנטאל
הרב יעקב חנוך סינקביץ	הרב יעקב יוסף הלוי	הרב אברהם אדלר
ר"מ ישיבת שפת אמת	דומיטרובסקי	הרב שלמה שרייבר
הרב גרשון לפידות	הרב א.מ. הלוי ולקובסקי	הרב יהושע גולובניץ
הרב בנימין ב"ר אשר לוי	הרב שמואל יצחק הילמן	הרב ברוך אבא רקובסקי
הרב ישעיהו זאב וינוגרד	הרב י. מ. טוקיצנסקי	הרב אלתר יונה צוויגי
הרב משה חסקין	ר"מ ישיבת עץ חיים	הרב מ. ראם
הרב שמעון אפרתי	הרב אברהם יעקב ניימרק	הרב יצחק אברבך
הרב משה פריצקר	הרב ד"ר ישראל נובל	הרב שמואל אלעזרי
הרב שלמה דוד כהנא	הרב אליהו ראם	הרב שלמה זלמן אוירבך
הרב יוסף גרשון הורוביץ	הרב שמואל אהרן שזורי	הרב דב מועד
הרב משולם ראט	הרב מאיר סטביץ	הרב ברוך יצחק ליין
הרב יעקב קלמס	הרב יחיאל שלינגר	הרב א. י. שפירא
הרב שמעון הלפרין	ר"מ ישיבת קול תורה	

רבני תל אביב

הרב איסר יהודה אונטר	הרב י. י. בוימינגר	הר י. י. בוימינגר
מן, הרב הראשי לת"א	הרב ח.מ. בורנרט, אב"ד	הרב ש. בלוס
הרב אדלר יצחק	הרב יוסף בלומנפלד,	הרב לוי גרוסמן
הרב חיים דוד אורבך	אב"ד	הרב י. גלור
הרב מנחם האגר	הרב טוביה ליסיצין	הרב יעקב רוזנטאל
הרב יונה הוכמן	הרב יוסף ליברון	הרב רביץ
הרב אפרים וינברגר	הרב צבי לוי ד"ר	הרב י. א. רפפורט
הרב ישראל יהושע הרצבג	הרב אפרים לוי	הרב זאב רבינר
הרב שאול זיסלן	הרב ח. י. ליפקין	הרב יצחק רבלסקי
הרב יוסף צבי הלוי, אב"ד	הרב דינאל מובשוביץ	הרב ישעיהו רפליביץ
הרב יהושע זילברמן	הרב ד"ר אברהם מילנסקי	הרב שפירא
הרב כ. פ. טכורש	הרב יוסף פרבר	הרב יוסף שפרן
הרב ט. י. טביימי	ר"מ היכל התלמוד ת"א	הרב יונה שטנצל
הרב מ. יעקובסון	הרב ירמיהו פריד	הרב זאב שורצמן
הרב שמואל יצחק יפה	הרב הלל פוסק	הרב יוסף שפירא
הרב יודסון	הרב שמואל פלמן	הרב יהודה שולמן
הרב אברהם כהן	הרב בן ציון מנדלר	הרב שניידרמן
הרב ש. מ. כץ	הרב אביעזר ציצוביץ	הרב ישכר תמרי
הרב פישל כהן	הרב י. קיור	
הרב י. כץ	הרב דב רוזנטאל	

רבני הארץ

הרב הראשי	הרב שמחה בונים אורבך	הרב ניסן בן ציון
ר' ברוך מרכוס, חיפה	שדה יעקב	מושיקין, חיפה
הרב ר' יהושע קניאל,	הרב יצחק אברמוביץ	הרב יצחק בן מנחם
חיפה	רמת יצחק	פתח תקוה
הרב הראשי ר' ראובן כץ	הרב צ. י. אידלשטיין	הרב ברלינר, שבי ציון
פתח תקוה	רמת השרון	הרב אורי ברוידה
הרב י. מ. אושפיזאי,	הרב משה אקטלרוד	שכונת שינקין
נחלת גנים	רמת גן	הרב רפאל בלזם, חיפה
רעננה	הרב חיים זאב קרלשטיין	הרב רובין, חיפה
הרב י. סודרי, כפר סבא	הרב נסים עוראן	הרב א. רייניק, כפר סבא
הרב נסים עוראן	הרב יוסף קליש, בני ברק	הרב יצחק שלינגר
ראשון לציון	הרב חסד נומר, חיפה	חיפה
הרב מרדכי מולמן	הרב יקותיאל קושילבסקי	הרב חננאל ש. בוינשטיין
קריית מוצקין	אוכזן יעקב	בצעתיים
הרב גרשון מיסמן	הרב מנחם קומרטסקו	הרב משה שטרנברג
הרצליה ג'	חיפה	כפר פינס
הרב י. א. מלביץ, חיפה	הרב י. קרשי, כפר ברוך	הרב ראובן שיר
הרב סליפסון, חיפה	הרב אהרן קלר, תירה	נשר יצור וול חנן
הרב אליעזר פטשניק	הרב ישראל קולונדר	הרב ברוך שליטנר, עכו
חיפה	נס ציונה	הרב אהרן גרשטיין
הרב נתן פרידמן	הרב אהרן רנדל	ר"מ בית יוסף ת"א
בצעת שמואל	קריית אליהו	הרב יוסף זאב ליפשיץ
הרב רפאל קוק, טבריה	הרב חנוס רבינוביץ	
הרב אשר קרשטיין		

הרב ש. ח. טוסמן	מסולה	הרב אברהם ורור, טבריה
אבן יהודה	הרב ד"ר מנחם וולף	הרב לוי, כפר סביבין
הרב יונה גולדשטיין	פתח תקוה	הרב יעקב ליטמן
בית שמש	הרב מ. וינוג, נפת	נחלת יהודה
הרב יונה ליב טולוב	הרב חיים זק	הרב שלמה ז. לנדס
נודה	שכ בורוכוב	רמת חן
הרב זלמן רנא, תורה	הרב מ. גפן, חירות	הרב רקובסקי
הרב מלך, אחוזה	הרב אברהם חן	גן שחרון
הרב מאיר לויץ	הרב גרשון חן, חיפה	הרב מובשוביץ
כפר ותיש	הרב מ. חמוי	הרצליה
הרב מ. גלור, חיפה	הרב יוסף חן, כפר יחזקאל	הרב אליהו מינקובסקי
הרב אברהם ריטוביץ	הרב זלמן חר"ל"ם	כפר סביבין
בני ברק	ראשון לציון	הרב גינז מנדלסון
הרב אליהו דובקין	הרב ישעיהו חלמיש	הרב אבא
רמתים	נחלת יצחק	הרב צבי יהודה מלצר
הרב אליהו זושניצר	הרב יצחק טרוץ	חובבת
פתח תקוה	בית גלים	הרב י. משרי
הרב א. מ. הרץ, עקרון	הרב שאול ישראלי	מנתה יהודה
הרב עבדיה הדואתי	כפר הראה	הרב מאיר מרדכי, יעניים
פתח תקוה	הרב שמואל ויסטוב	הרב משה צבי גריה
הרב הרשקוביץ	חיפה	כפר הראה
בצעת שאול	הרב שלמה יוסקוביץ	הרב דוד סלמון
הרב דוד ון אגרונוב	נחלת האש"ר, מנר ג'ל"ץ	כפר אברהם
חולון	הרב דוב יוסף כהן, תורה	הרב ישראל ארי ספור
הרב י. ויסלום, חיפה	הרב משה לוי	פתח תקוה
הרב אשר ורני, טבריה	קריית חיים	הרב אפרים טוקולבר
הרב אפרים וינוט		